

Ert dnr N2021/02580

n.remissvar@regeringskansliet.se
catherine.versini.bovin@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2021:60 Förenklingsutredningen

LRF tackar för möjligheten att lämna synpunkter på utredningen.

Sammanfattning

LRF anser att utredningen på begränsad tid presenterat ett bra och innehållsrikt betänkande på ett mycket angeläget område. Förbundet kan i huvudsak tillstyrka utredningsförslagen i likhet med andra företagargorganisationer som Svenskt Näringsliv, Småföretagarnas Riksförbund och NNR. Vi återkommer med kommentarer senare i texten kring olika förslag.

Utredningsförslagen är viktiga eftersom regelförbättringsarbetet tappat kraft och tydlig riktning under senare mandatperioder. LRF uppskattar samtidigt de förenklingspolitiska mål som regeringen presenterade i september 2021 och som vi i huvudsak tycker är bra (Skr. 2021/22:3 En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft tillväxt och innovationsförmåga). Men nu är det synnerligen angeläget att uppfylla dessa mål och därvidlag menar vi att innehållet i Förenklingsutredningen kommer väl till pass och kan användas som underlag för kommande lagförslag från regeringens sida.

LRF förordar alltså att det politiska arbetet med förenklingar går in i en aktiv genomförandefas. Förvisso finns det, som också utredningen lyfter fram, behov av fortsatta utredningsinsatser i vissa frågor. Men LRF vill alltså särskilt understryka att småföretagare, liksom LRFs medlemmar, förväntar sig tydliga resultat på regelområdet. Vid sidan om bättre och enklare regelverk är tillämpningen av regler hos myndigheter av avgörande betydelse för hur företagare uppfattar dessa. Bra service, information, bemötande samt effektiv och rättssäker handläggning är mycket viktiga delar i det som LRF betecknar som god myndighetsutövning. Enligt förbundet är det mycket viktigt att myndighetsutövningen förenar en främjandekultur med ett mer traditionellt kontrolluppdrag. Tyvärr har alltför få myndigheter denna viktiga balans i sin verksamhet.

Inledning

Bland LRFs medlemmar, som bedriver företag på landsbygden inom jord- och skogsbruk, trädgårdsnäring, entreprenadverksamhet, hästverksamhet, småskalig livsmedelstillverkning och turism, är regel- och förenklingsfrågor mycket högt prioriterade. Det beror på, som också utredningen visar i kapitel 5, att

lars.erik.lundkvist@lrf.se

företagare inom de gröna näringarna ser regelkrångel och regelbörda som ett hinder för utveckling av verksamheten. Utredningens enkätmaterial visar att företagare i de gröna näringarna har en besvärligare regelsits än många andra småföretagare.

Nämnda företagare vill inget hellre än att utveckla sina verksamheter. Dock har de sällan personella resurser för att överblicka och tolka relevanta regelverk och behöver därför bättre stöd och service från myndigheter. Två exempel på myndigheter som utvecklat ett kundorienterat synsätt i sin myndighetsutövning är Rättviks kommun och Skatteverket. I fallet Rättvik nämns ofta miljötillsynen som av företagare upplevs hanteras på ett bra sätt och med efterhandsdebitering av utförd kontroll. Skatteverket hanterar komplicerade skatteregler men har ett arbetssätt som innebär att företagare upplever att de får hjälp att göra rätt, inte att myndigheten letar skattefel i första hand.

LRF efterlyser att dessa exempel på modern myndighetsutövning får allmän spridning i samhället. Regeringen, som övergripande styr myndigheterna, bör tydligt uppmana till en sådan förändring. Den kan naturligtvis inte ske över en natt och den är i hög grad beroende av att myndigheterna själva ser nyttan i ett förändrat arbetssätt. Men via myndighetsinstruktioner, regleringsbrev och goda exempel är det möjligt att få en bra utveckling till stånd.

Förenklingspolitiska mål och förvaltningslagen

LRF noterar att flera förslag och slutsatser i betänkandet anknyter till regeringsskrivelsens mål, i korthet angivna nedan.

Förenklingspolitiska mål i Skr. 2021/22:3

1. Regelverk ska vara proportionerliga och ska främja svenska företags tillväxt och konkurrenskraft
2. Regelkostnader ska minska som andel av BNP, och kostnadsutvecklingen ska vara lägre än i omvärlden
3. Förvaltningsmyndigheters handläggningstider för företag ska bli kortare och mer transparenta
4. Förvaltningsmyndigheters bemötande och service till företag ska vara företagsanpassade och väl fungerande
5. Andelen digitala tjänster för företagets kontakter och ärendehantering ska öka så att uppgiftslämnande och övriga myndighetskontakter underlättas – målet är att företagen ska lämna en uppgift en gång och till ett ställe

Särskilt målen 3-5 har stor bäring på frågan hur företagare upplever regelverk och den myndighetsutövning som tillämpningen av regler innebär. Därför anser LRF att förslag som kan tillgodose dessa målsättningar måste prioriteras. I det sammanhanget menar LRF att det är viktigt att lyfta fram förvaltningslagens betydelse för den offentliga förvaltningen. Lagen omfattar i grund och botten områden som ger goda förutsättningar för en bra myndighetsutövning. Men förvaltningen hos olika myndigheter uppnår alltför sällan lagens krav om

exempelvis effektiv ärendehantering (9 §), handläggningstider (12 §) och service (6 §).

Kommentarer om enskilda förslag i utredningen

I utredningens *kapitel 5* finns förslag som handlar om strukturella åtgärder för att erhålla en effektivare tillämpning av förvaltningslagen. Det framgår exempelvis av figur 5.1 i utredningen att mängden regler och uppgiftslämnande upplevs som ett särskilt bekymmer för företagare i de gröna näringarna. Samma bild framträder när det gäller handläggningstider (figur 5.2) liksom ifråga om skillnader i tolkningar av regelverk (figur 5.3).

När det gäller förslag i utredningen (kapitel 5) vill LRF särskilt peka på två exempel som bör prioriteras i det fortsatta arbetet med åtgärder.

- ✓ *(Sid 282) Förslag: Regeringen behöver, utöver vad som framgår av t ex förvaltningslagen, besluta tillkommande åtgärder för att styra förvaltningsmyndigheterna, så att de lever upp till relevanta principer om god handläggning av ärenden, och också arbetar systematiskt mot regeringens mål för förenklingspolitiken.*
- ✓ *(Sid 285) Förslag: Regeringen ska skriva in i myndigheters regleringsbrev att de ska, ett givet datum, ha en handläggnings- och kvalitetsgaranti för sin verksamhet. Myndigheterna ska varje år, i årsredovisningen, rapportera utfall för de uppsatta garantierna samt vid avvikelser, rapportera orsak till avvikelserna och en förbättrings- och åtgärdsplan. Förvaltningsmyndigheter på statlig, regional och kommunal nivå ska på sina hemsidor informera om förväntad handläggningstid för sina olika ärendetyper som riktar sig mot företag. Där samverkan mellan myndigheter sker för vissa ärendetyper ska det tas i beaktande. Dessa angivna förväntade handläggningstider ska inte vara nämnvärt längre än de faktiska genomsnittliga handläggningstiderna som finns inom myndigheten, för motsvarande ärendetyper.*

LRF menar att dessa förslag behövs för att förvaltningslagens goda intentioner ska infrias, exempelvis att ett ärende handläggs så att en företagare får ett myndighetsbeslut i ett tillståndsärende inom 6 månader.

Eventuellt kan olika myndigheter uppfatta krav om handläggningsgarantier som försvårande med tanke på givna resurser för handläggning. Och självfallet är det viktigt att statliga krav kan påverka framtida anslagsäskanden m m. Samtidigt är det rimligt att myndigheter redan utifrån dagens förvaltningslag jobbar effektivt. Det är också rimligt att tänka på att dagens myndighetsutövning och regeltillämpning snarare är utformad efter myndigheternas behov än kundernas och företagarnas. Förslagen ovan om tydligare myndighetsinstruktioner och en handläggnings- och kvalitetsgaranti skulle innebära en bättre balans i detta avseende. I själva verket handlar det om en mer modern myndighetsutövning som förenar en främjandekultur med ett traditionellt kontrolluppdrag, en utveckling

som LRF tidigare i detta yttrande lyft fram som en avgörande faktor i arbetet med regler och reglers tillämpning.

I **kapitel 6** finns bedömningar och förslag om bättre processer för att hantera förenklingsbehov. De exempel som LRF lyfter fram nedan kan kopplas till det första förenklingspolitiska målet, dvs att regelverken ska vara proportionerliga och främja tillväxt och konkurrenskraft.

- ✓ (Sid 293) *Övergripande bedömning: En tydlig och sammanhållen process bör inrättas för att omhänderta förenklingsbehov för företag och säkra att regelgivningen utgår från proportionalitetsprincipen, och säkra företagens tillväxt, konkurrenskraft, och innovationsförmåga. Den sammanhållna processen bör innefatta bl.a.*
 - *ex-ante utvärderingar i samband med det ursprungliga beslutet om att inrätta en regel,*
 - *påkallade löpande analyser då en existerande regel inte upplevs fylla sitt syfte eller motsvara proportionalitetsprincipen,*
 - *systematiska planerade och genomförda ex-post utvärderingar när en regel använts en period.*
- ✓ (Sid 300) *Förslag: Det bör i förordningen (2007:1244) införas ett krav om att konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för samrådsförfaranden.*
- ✓ (Sid 304) *Förslag: Ett kansli för förenklingspolitikens genomförande bör inrättas inom Regeringskansliet, bl.a. för att säkra en sammanhållen process för att säkra att regelgivning baseras på proportionalitet, samhällsekonomisk effektivitet och målen för förenklingspolitiken.*

Frågan om en sammanhållen process för att uppnå proportionerliga regelverk är viktig. Det ger en ökad tydlighet om regelarbetet har en gemensam struktur och baseras på ett antal gemensamma utgångspunkter. LRF menar att arbetet med EU-regelverk skulle underlättas i fråga om svenska prioriteringar och att Sverige tidigt kommer in i arbetet på EU-nivå.

När det gäller såväl regeltillämpning som processer för regelförenkling vill LRF särskilt peka på att dialog mellan företrädare för företag och myndigheter samt departement är en framgångsfaktor för att öka förståelsen för företagens (och myndigheternas) situation och ett snabbspår för att komma fram till effektiva åtgärder och arbetssätt. Brist på dialog leder ofta till fastlåsta positioner och det gynnar vare sig företag eller myndigheter.

Ett annat förslag i utredningens **kapitel 4** rör förenklingar vid renoveringar av byggnader i strandskyddsområden. LRF tillstyrker det förslaget eftersom nuvarande regelverk försvårar ett ändamålsenligt arbete med landsbygds- och företagsutveckling.

Sammanfattningsvis menar LRF att Förenklingsutredningens förslag utgör en bra grund för fortsatt politiskt arbete. Betänkandet levererar på många områden underlag för att tillgodose de förenklingspolitiska målen.

Med vänlig hälsning

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Daniel Selin

Enhetschef

Lars-Erik Lundkvist

Expert